

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dvorianky na roky 2024-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dvorianky na roky 2024-2030
Územné vymedzenie:	Obec Dvorianky
Územný plán obce schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	27.11.2024, uznesením č. 91/XI/2024
Dátum platnosti:	Od 28.11.2024 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	28.11.2024
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

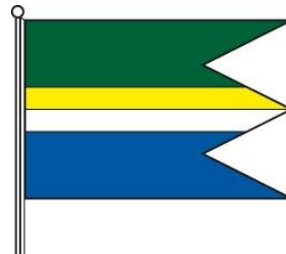

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Blazón erbu:

V zelenom štíte na modrej zvlnenej, striebrom sčerenej vodnej hladine plávajúca strieborná labuť v zlatej zbroji.

Komentár:

Podľa pečatidiel z rokov 1600 a 1786.

Základné údaje

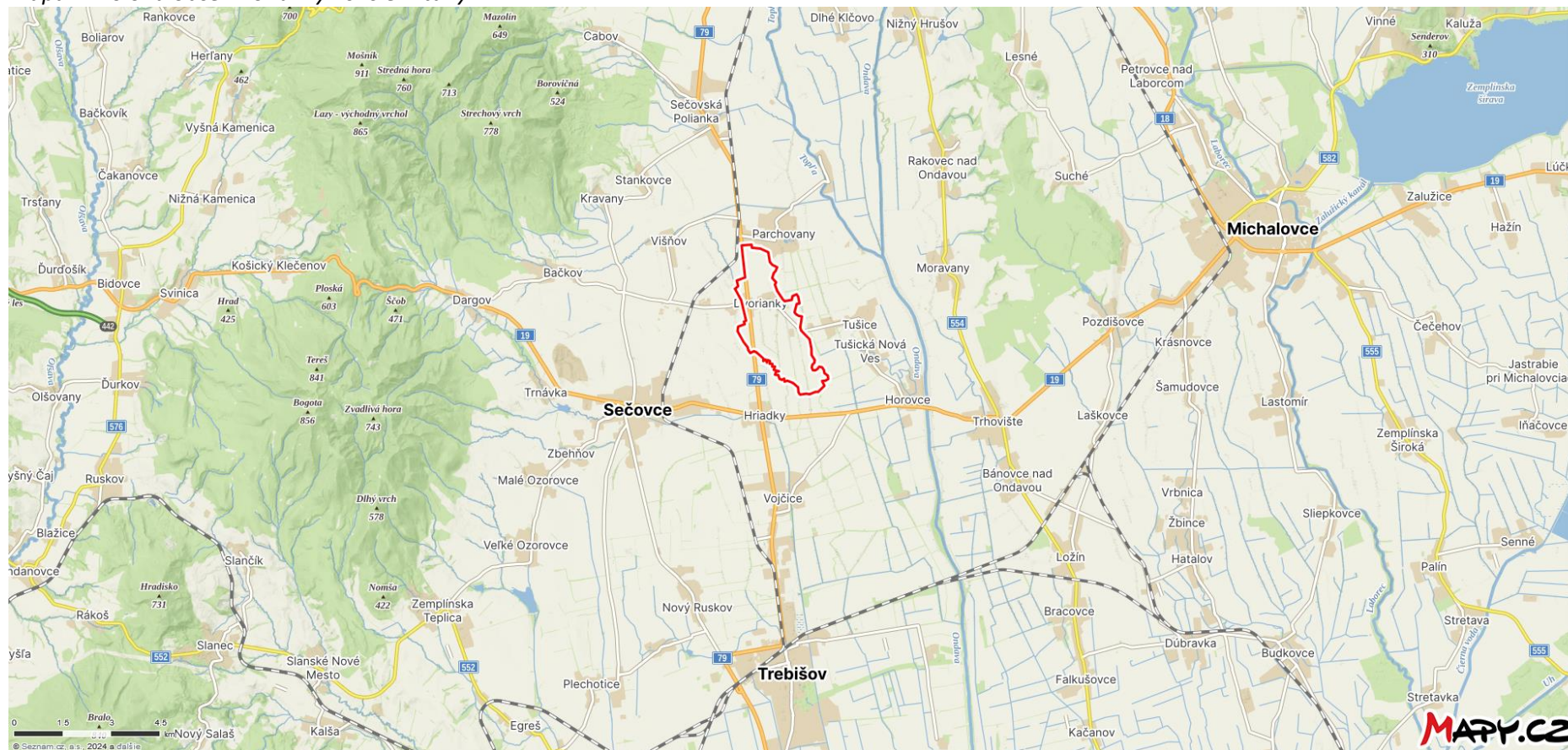
Samosprávny kraj:		Košický
Okres:		Trebišov
Historický región:		Zemplín
Poloha obecného úradu:		48.731255°N, 21.708815°E
Nadm. výška pri obec. úrade:		114 m.n.m.
Rozloha katastra:		618 ha k 31.12.2023
Počet obyvateľov:		664 k 31.12.2023
Hustota obyvateľstva:		107 obyv./km ²
PSČ:		076 62
Evidenčné číslo vozidiel:		TV (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa:		Obec Dvorianky
		Lipová 79/1
		076 62 Dvorianky
Web:		www.obecdvorianky.sk
Email:		obecdvorianky@centrum.sk
Telefón:		056 / 679 71 20
IČO:		00331511

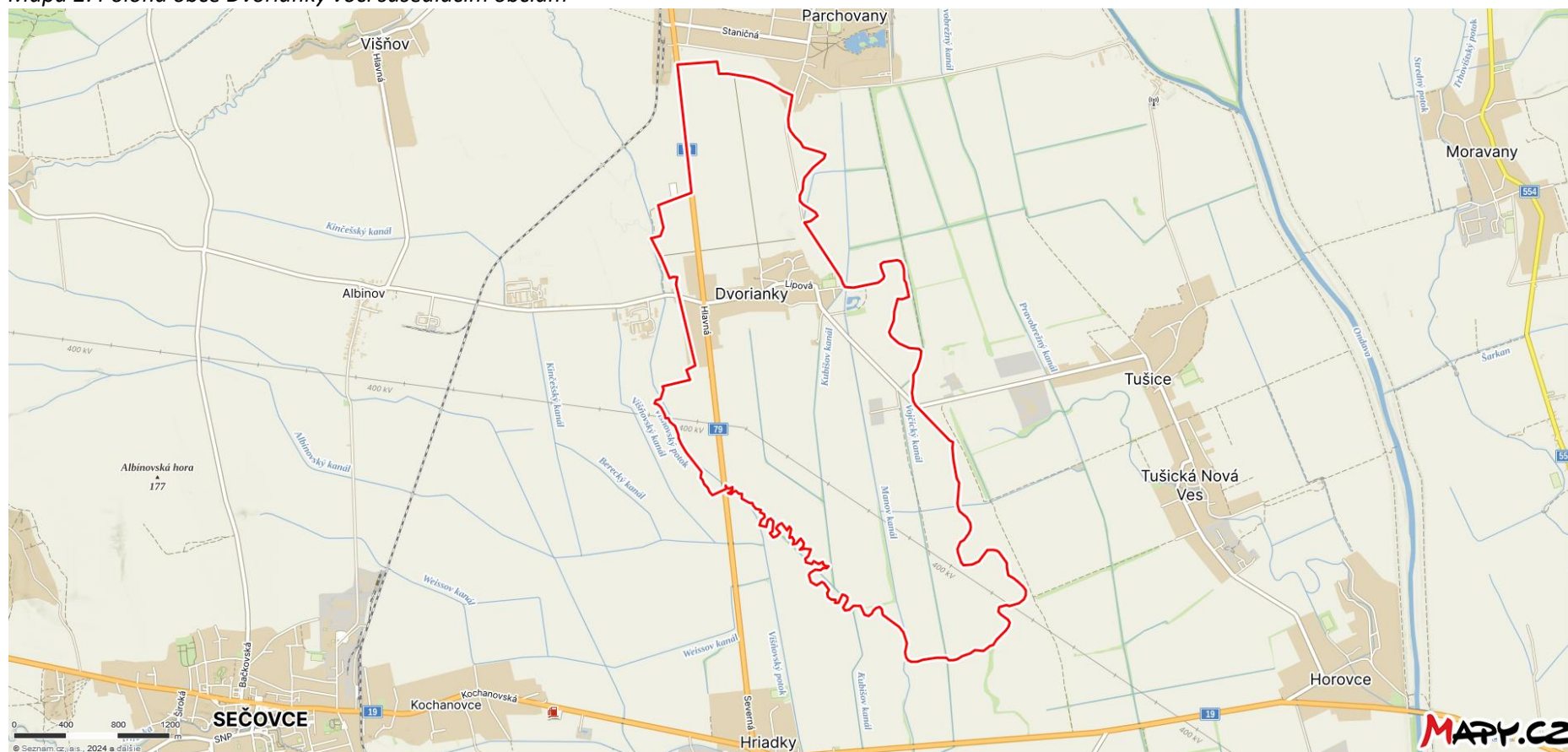
Mapa 1: Poloha obce Dvorianky - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Dvorianky voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

OBSAH

ÚVOD	7
ANALYTICKÁ ČASŤ	8
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	9
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	11
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	11
Kvalita životného prostredia	11
Ochrana prírody a krajiny.....	11
Ochrana pred povodňami	11
Odpadové hospodárstvo	12
Obyvateľstvo	12
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	12
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	15
Národnostná, konfesionálna a vzdelanostná štruktúra	16
Nezamestnanosť	18
Domový a bytový fond	22
Dopravná infraštruktúra	23
Technická infraštruktúra	24
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	24
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	25
Administratívno-správne služby	25
Bezpečnosť v obci	26
Hospodárske pomery	26
Polohová atraktivita územia	26
Poľnohospodárstvo, priemysel a cestovný ruch	26
Finančné hospodárenie.....	28
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	29
Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027.....	30
Zmena klímy.....	32
STEEP analýza.....	32
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	34
SWOT analýza.....	34
Kľúčové faktory a disparity územia	35
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	36
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	38
STRATÉGIA ROZVOJA	38
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	43
OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ.....	44
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	50

D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	53
AKČNÝ PLÁN OBCE	54
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	57
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE.....	57
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	57
E-FINANČNÁ ČASŤ	59
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN.....	60
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC.....	61
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA	67
ZÁVER	68
PRÍLOHY	69
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	70
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR.....	71
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	72

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dvorianky na roky 2024-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dvorianky na roky 2024-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Dvorianky	priebežne	lokálna	Obecný úrad Dvorianky
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Dvorianky
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2022-2030	2022-2030	regionálna	http://web.vucke.sk
Územný plán veľkého územného celku Košického kraja	priebežne	regionálna	http://web.vucke.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Dvorianky Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecdvorianky.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Dvorianky Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecdvorianky.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Dvorianky Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.obecdvorianky.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Dvorianky Centrum vedecko-technických informácií	www.obecdvorianky.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Dvorianky	www.obecdvorianky.sk
Sociálna sféra	Obec Dvorianky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.obecdvorianky.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Dvorianky leží v Košickom kraji, v okrese Trebišov. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami: Vojčice, Hriadky, Sečovce, Parchovany, Tušice a Tušická Nová Ves.

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá. V katastri obce sa nachádza neogén (sivé a pestré vápnité íly, piesky, štrky až zlepenice a pod. Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Panónska panva, provincie Východopanónska panva, subprovincie Veľká dunajská kotlina, oblasti Východoslovenská nížina, celku Východoslovenská rovina a dvoch podcelkov: Ondavská rovina a Trebišovská tabuľa.

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Bodrogu. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým Višňovský potok a kanály – napr. Kubošov kanál, Manov kanál alebo Vojčický kanál. Toky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú vo februári až apríli (s najvyššími prietokmi v marci) a najnižšiu v septembri.

Kataster obce patrí do teplej klimatickej oblasti. Južná časť katastra patrí do okrsku T3 (teplý, suchý, s chladnou zimou), severná časť do okrsku T5 (teplý, mierne suchý, s chladnou zimou). Územie nie je veľmi bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozpätí cca 500-700 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok menej ako 40 mm, v júli cca 80 mm.

Z pôdných typov sa v katastri obce nachádzajú najmä fluvizeme a pseudogleje. Z hľadiska fyto geografického členenia patrí kataster obce do dubovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, nížinnej podzóny, rovinnej oblasti, okresu Trebišovská tabuľa. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje kataster obce do provincie stepí, panónskeho úseku.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Dvorianky v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne veľkoplošné ani maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany.

Z hľadiska medzinárodných chránených území, patriacich do siete NATURA 2000, nezasahuje do katastra obce Dvorianky žiadne územie európskeho významu, zasahuje tu však Chránené vtáčie územie Ondavská rovina.

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, nie sú na území obce Dvorianky evidované žiadne environmentálne záťaže.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska ochrany pred povodňami sa v katastri obce Dvorianky žiadne problémové lokality s potenciálom záplav nenachádzajú. Jedna problémová lokalita sa však nachádza v katastri obce Parchovany – ide o lokalitu vodojemu (vodného zdroja pre obec Dvorianky). Táto lokalita je príležitostne zatopená. S ohľadom na zmenu klímy a čoraz častejšie extrémne prejavy počasia je však namieste realizovať v obci rôzne protipovodňové a vodozádržné opatrenia, spolu s celým komplexom ďalších adaptačných opatrení v dôsledku zmeny klímy.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je pomerne dobrá, za rok 2023 dosiahla takmer 50 %. Obec teda v tomto ukazovateli takmer plní ciele v oblasti nakladania s odpadmi, stanovené pre Slovenskú republiku (dosiahnuť do roku 2030 mieru recyklácie na úrovni 60 %).

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch.

Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia alebo kontajnery. Na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zabezpečila samospráva obce malú kompostáreň, ktorú je však potrebné rekonštruovať (resp. dobudovať). V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať aj zberný dvor.

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Dvorianky za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 53 (zo 611 v roku 2014 na 664 v roku 2023).

Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

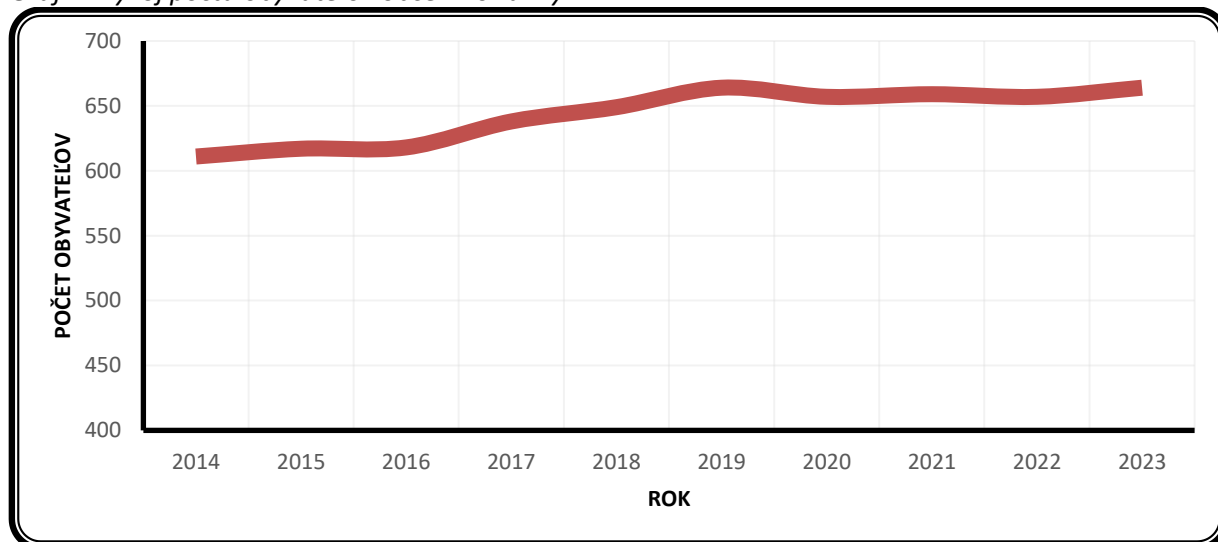
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvateľov (k 31.12.)	611	617	618	638	649	664	657	659	657	664
Živonarodení	5	9	6	5	7	7	5	10	2	3
Zomrelí	4	6	7	2	3	5	14	5	5	7
Bilancia prirodzeného pohybu	1	3	-1	3	4	2	-9	5	-3	-4
Pristťahovaní	9	11	6	25	15	25	14	9	8	24
Vystťahovaní	6	8	4	8	8	12	12	5	7	13
Migračné saldo	3	3	2	17	7	13	2	4	1	11
Bilancia celkového pohybu	4	6	1	20	11	15	-7	9	-2	7
Hr.m. živorodenosti (‰)	8,2	14,6	9,7	7,8	10,8	10,5	7,6	15,2	3,0	4,5
Hr.m. úmrtnosti (‰)	6,5	9,7	11,3	3,1	4,6	7,5	21,3	7,6	7,6	10,5
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	1,6	4,9	-1,6	4,7	6,2	3,0	-13,7	7,6	-4,6	-6,0
Hr.m. imigrácie (‰)	14,7	17,8	9,7	39,2	23,1	37,7	21,3	13,7	12,2	36,1
Hr.m. emigrácie (‰)	9,8	13,0	6,5	12,5	12,3	18,1	18,3	7,6	10,7	19,6
Hr.m. migračného salda (‰)	4,9	4,9	3,2	26,6	10,8	19,6	3,0	6,1	1,5	16,6
Hr.m. celkového prírastku (‰)	6,5	9,7	1,6	31,3	16,9	22,6	-10,7	13,7	-3,0	10,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Dvorianky za ostatných 10 rokov má stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2014 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2023 o 9 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Dvorianky

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

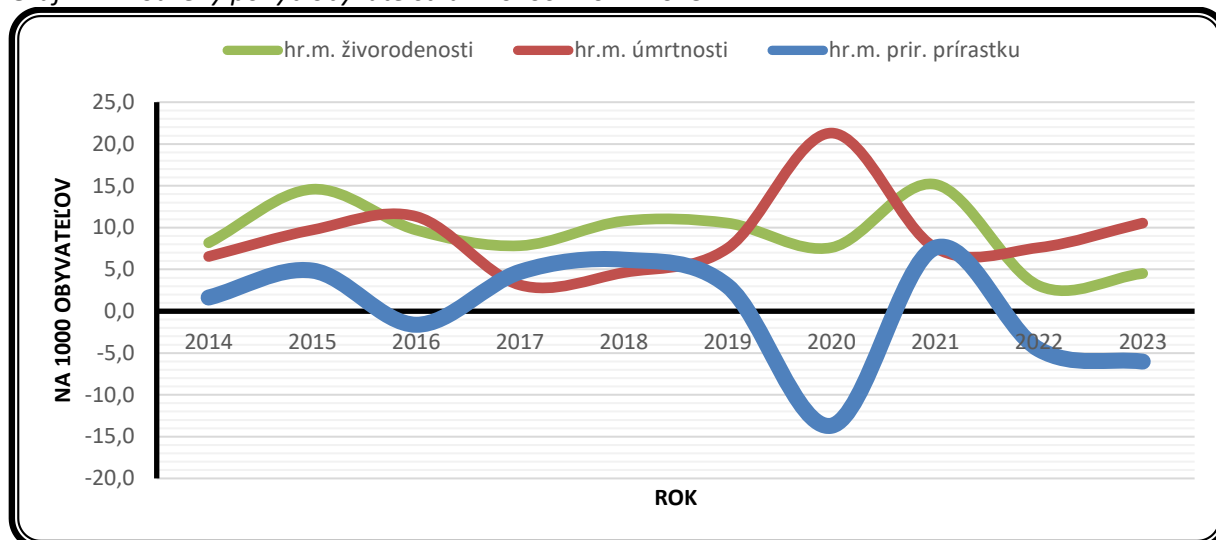
Úroveň natality za posledných 10 rokov mala nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 3-15 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 2-10. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Dvoriankach 9,2 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje málo priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Trebišov sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 10,0 ‰, v Košickom kraji rovnako 10,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 9,0 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2017 (2 osoby), najviac v roku 2020 (14 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 3,1 po 21,3 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Dvoriankach 9,0 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 10,0 ‰), Košický kraj (10,0 ‰) i okres Trebišov (cca 11,5 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Dvorianok. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne zisková (6x), negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala 4x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -13,7 ‰ po 7,6 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov mierne priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k miernemu prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

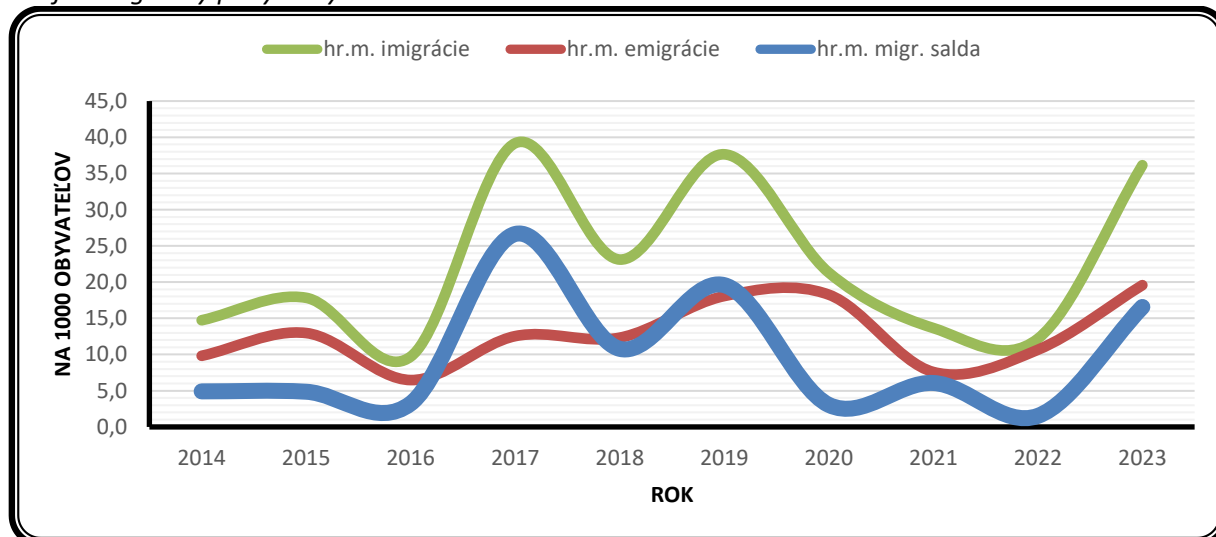

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v obci pozitívny (dokonca v oveľa vyššej miere). Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 22,6 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 14,6 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 12,8 ‰ (v priemere 8,3 vysťahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od +1 osoby v roku 2022 po +17 osôb v roku 2017. Počas celého hodnoteného obdobia teda obec vykazuje pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je priaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

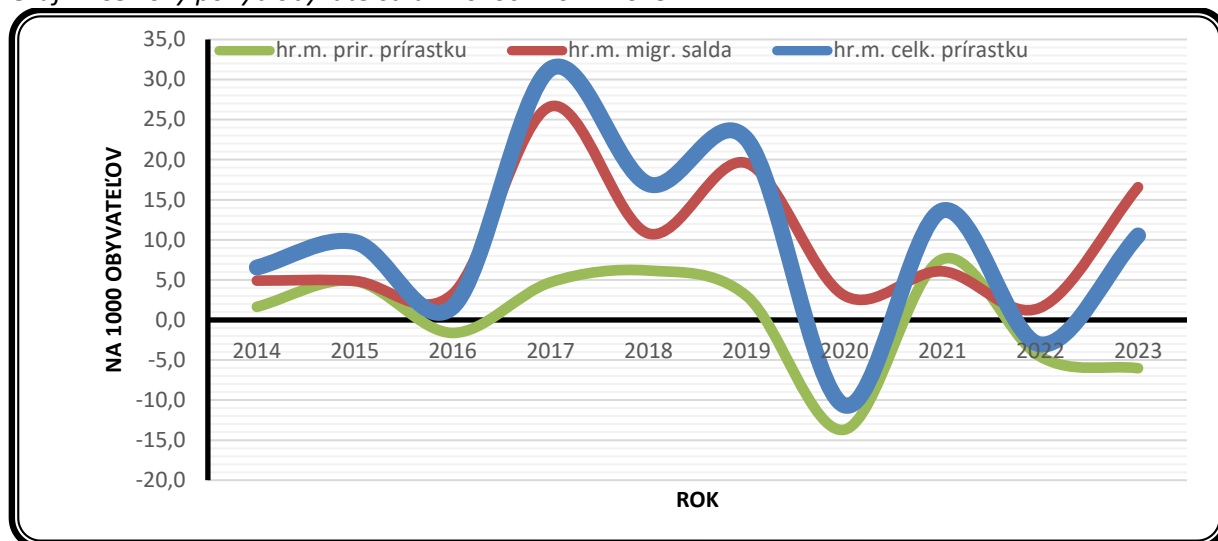
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v týchto rokoch narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine rástol. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala každoročne kladné hodnoty, znamenajúce migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce každý rok prisťahovalo ako sa z nej vysťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový prírastok obyvateľov obce Dvorianky. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť mierne pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

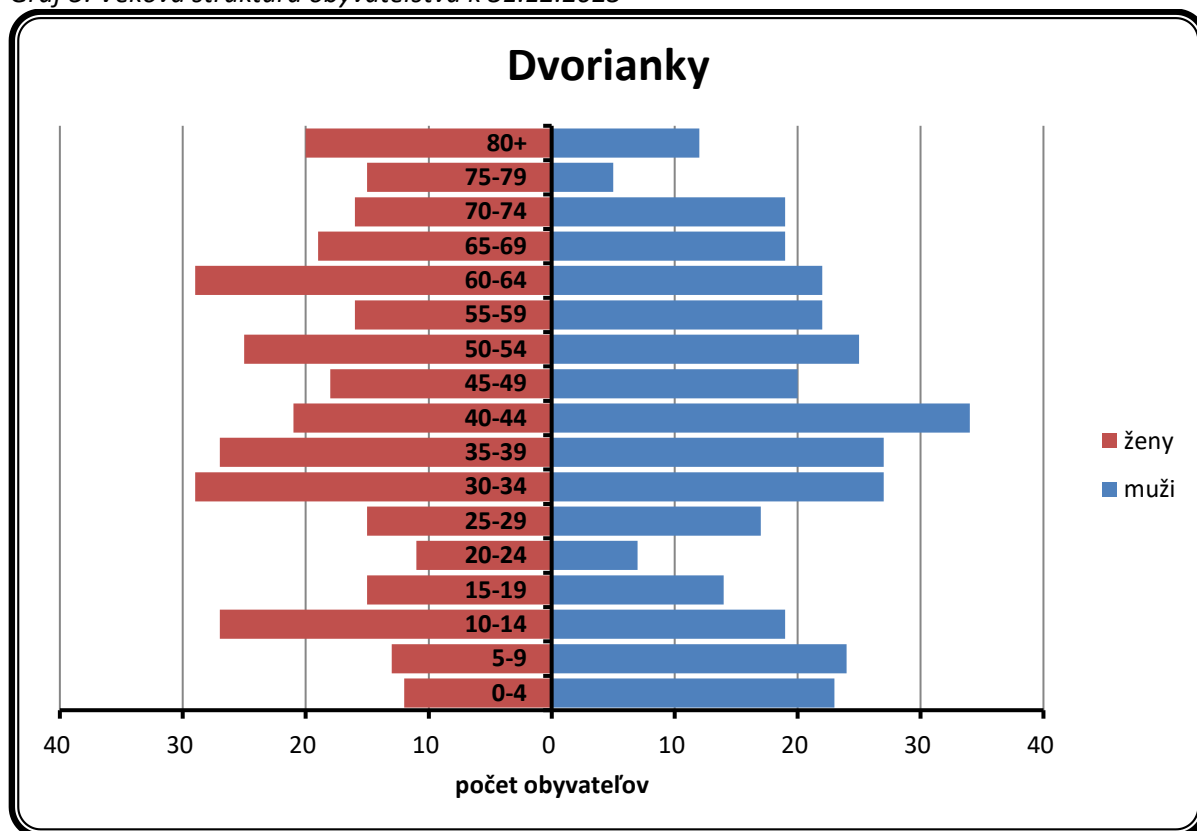
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Dvorianok ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 118 k 264 k 31.12.2023). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Dvorianok majú vekové skupiny (podľa poradia) 30-34 ročných (56 obyvateľov), 40-44 ročných (55) a 35-39 ročných (54 obyvateľov). K 31.12.2023 tu spomedzi 664 obyvateľov žilo 118 detí do 14 rokov a 125 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 664 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 336 mužov a 328 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2023

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil zo 41,61 na 42,20 rokov. V porovnaní s priemerom Slovenskej republiky žije v obci trochu staršie obyvateľstvo, to však starne pomalším tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dvorianky	41,61	41,72	41,78	41,83	42,03	41,82	41,70	41,76	42,26	42,20
Slovenská republika	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62	41,91

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná, konfesijná a vzdelanostná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Dvorianok bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 97,2 % obyvateľov (632 zo 650 osôb).

Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	632	97,2
maďarská	1	0,2
rusínska	1	0,2
česká	4	0,6
ukrajinská	2	0,3
nemecká	1	0,2
nezistená	9	1,4
SPOLU	650	100,0

Zdroj: SODB 2021

V konfesionalnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovali dve vierovyznania: rímskokatolícke vierovyznanie so 43,1 % obyvateľov (280 zo 650 obyvateľov) a Gréckokatolícka cirkev (41,1 %; 267 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 6,6 % obyvateľov obce (43 osôb) a u 4,8 % obyvateľov (31 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

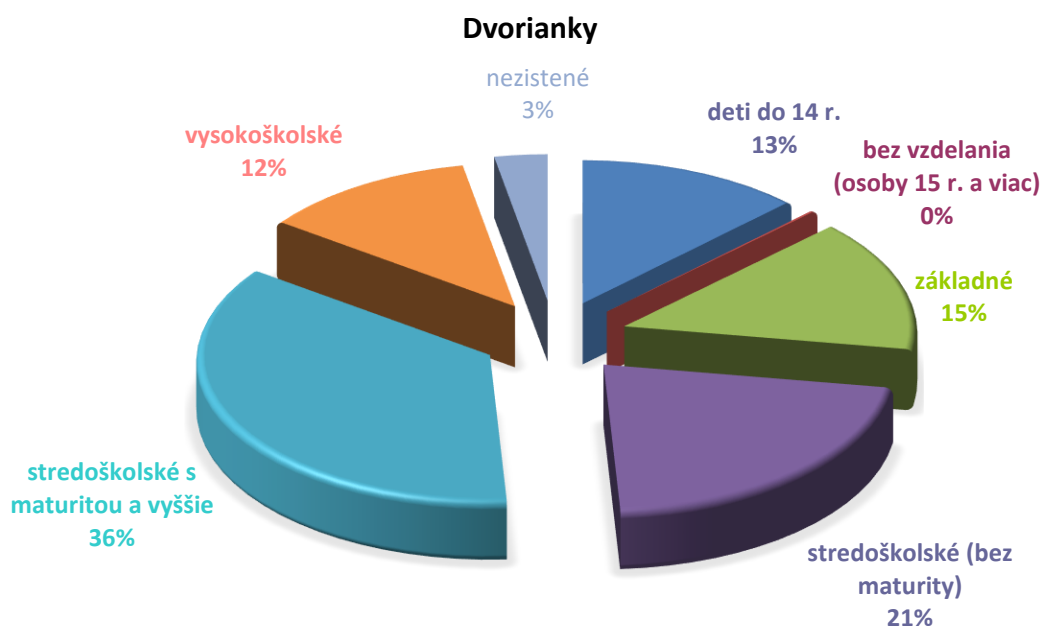
Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	43	6,6
Rímskokatolícka cirkev	280	43,1
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	1	0,2
Gréckokatolícka cirkev	267	41,1
Reformovaná kresťanská cirkev	16	2,5
Pravoslávna cirkev	4	0,6
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	3	0,5
Evanjelická cirkev metodistická	2	0,3
Kresťanské zbory	1	0,2
ad hoc hnutia	1	0,2
iné	1	0,2
nezistené	31	4,8
SPOLU	650	100,0

Zdroj: SODB 2021

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) 15 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 21 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 36 % obyvateľov Dvorianok. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 12 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Dvorianky za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 20 až 62. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 5,9 % (2019) po 18,4 % (2014), pričom k 31.12.2023 bola na úrovni 7,1 %. Pre porovnanie, k 31.12.2023 bola miera nezamestnanosti v Košickom kraji na úrovni 9,0 % a v Slovenskej republike 6,1 %.

Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku² na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku bol k 31.12.2023 v okrese Trebišov na úrovni 8,7 %, v Košickom kraji 6,5 % a v Slovenskej republike 4,7 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Kežmarok susedí, bol tento podiel nasledovný: Košice - okolie 6,3 %, Vranov nad Topľou 10,8 % a Michalovce 7,8 %.

² Od roku 2023 už UPSVaR nezverejňuje za okresy SR ukazovateľ „miera nezamestnanosti“ (ktorý sa vypočíta na základe počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese), ale iný ukazovateľ – „Podiel UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ v danom okrese (ako sám názov napovedá – ukazovateľ sa vypočíta na základe počtu obyvateľov v produktívnom veku; udáva sa taktiež v %). Tento „nový“ ukazovateľ býva oproti miere nezamestnanosti spravidla o cca 1 až 3 p.b. nižší (v závislosti od územnej jednotky).

Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet UoZ	62	51	47	23	21	20	22	22	23	24
Miera nezamestnanosti* (%)	18,4	15,1	13,9	6,8	6,2	5,9	6,5	6,5	6,8	7,1

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2014-2023 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2023 bolo v obci Dvorianky prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 24 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo zhodne po 12 mužov a 12 žien. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, rozloženie UoZ podľa jednotlivých vekových skupín je rovnomerné. V obci teda neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná.

Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023

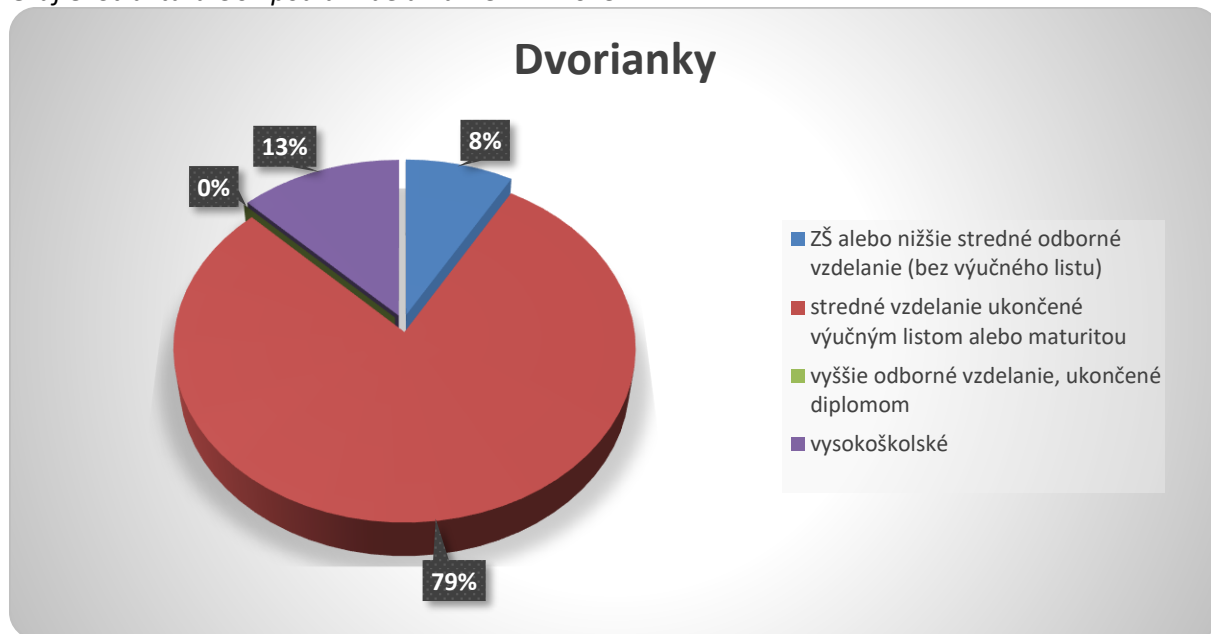
do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
0	0,0	3	12,5	5	20,8	7	29,2	5	20,8	4	16,7	24	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Dvoriankach pozitívnou skutočnosť, že z 24 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2023 bolo len 8 % UoZ (2 osoby) takých, ktorí majú najvyššie ukončené vzdelanie základnú školu alebo nižšie stredné odborné vzdelanie (bez výučného listu).

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2023

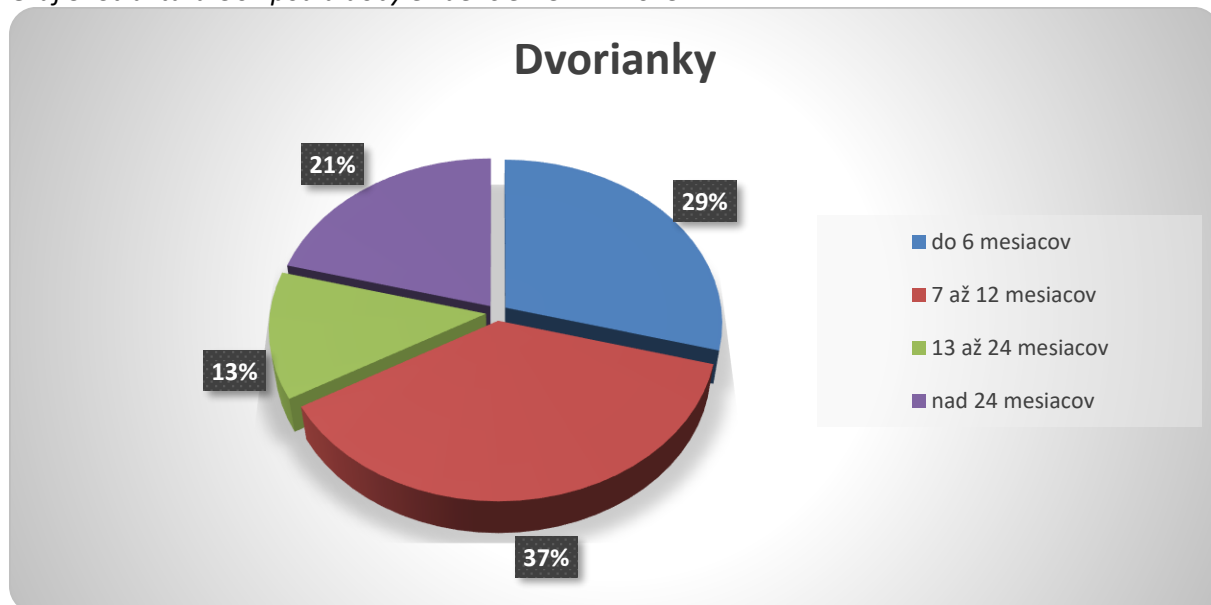
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2023 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Dvoriankach bol k 31.12.2023 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 34 %, pričom 21 % (5 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2023

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v tejto štruktúre rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri tejto štruktúre sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa klasifikácie zamestnaní majú v Dvoriankach osoby, ktoré bezprostredne pred zaradením do evidencie boli bez zamestnania (14 z 24 UoZ; 58,3 %). To sú tie osoby, ktoré doposiaľ ešte nikdy nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si od ukončenia školy doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2023)

Trieda ISCO-08	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	0	0,0
3 - Technici a odborní pracovníci	2	8,3
4 - Administratívni pracovníci	0	0,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	1	4,2
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	3	12,5
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	1	4,2
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	3	12,5
N/A - neurčené	0	0,0
Bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania	14	58,3
Spolu	24	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Dvoriankach je pomerne dobrá. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 201 domov, v ktorých bolo 208 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (194 domov; 96,5 %). V obci sa nachádzajú aj 2 bytové domy.

Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 170 domov (84,6 %), žiadnu vodovodnú prípojku nemalo 6 domov (3,0 %). Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 158 domov (78,6 %), pričom 17 domov (8,5 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička).

V obci sa nachádzajú najmä veľmi veľké byty (s 5 a viac obytňými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu, novú výstavbu však možno v obci pozorovať aj v ostatných rokoch.

Tabuľka 10: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	194	96,5
bytový dom	2	1,0
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	3	1,5
neskolaudovaný rodinný dom	0	0,0
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	0	0,0
ostatné	2	1,0
nezistený	0	0,0
SPOLU	201	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 11: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	170	20	0	1	6	4	201
Podiel (%)	84,6	10,0	0,0	0,5	3,0	2,0	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	22	158	0	17	4	201
Podiel (%)	11,0	78,6	0,0	8,5	2,0	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	1	6	41	47	110	3	208
Podiel (%)	0,5	2,9	19,7	22,6	52,9	1,4	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	0	7	56	96	27	2	3	8	2	201
Podiel (%)	0,0	3,5	27,9	47,8	13,4	1,0	1,5	4,0	1,0	100,0

Zdroj: SODB 2021

Územný plán obce počíta do budúcnosti s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starého domu a výstavbou nového), ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby (napr. predĺžením existujúcich ulíc). Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce.

V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Dvorianky už bola významne zjednodušená, nakoľko v obci bol vykonaný komplexný projekt pozemkových úprav (všetky parcely sú tak už zapísané v registri „C“; odstránené bolo obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.).

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Dvorianok pomerne nevýhodná. Najvýznamnejšia cestná komunikácia SR (diaľnica D1) sa nachádza v 26 km vzdialených Bidovciach, významný železničný uzol sa nachádza až v Košiciach. Najbližšie letisko medzinárodného významu sa nachádza rovnako v Košiciach. Na druhej strane, z regionálneho hľadiska má obec pomerne výhodnú polohu v blízkosti križovatky štyroch regionálnych ciest – pri spojnici Košíc a Michaloviec (cesta I/19), ktorú pretína spojnica Trebišova a Vranova nad Topľou (cesta I/79). Cesta I/79, vedúca severojužným smerom (na ktorej Dvorianky ležia), predstavuje jeden z hlavných ťahov medzi Poľskom a Maďarskom, cesta I/19 zase hlavný ťah v smere na Ukrajinu.

Samotná obec Dvorianky teda leží na ceste I. triedy č. I/79. V strede obce sa na túto cestu I. triedy pripája cesta III. triedy č. 3737, ktorá vedie intravilánom Dvorianok okolo západným smerom k Bačkovu a východným smerom na Tušice. Na spomínané cesty (I/79 a III/3737) sa napája sieť miestnych komunikácií. Väčšina miestnych komunikácií v Dvoriankach má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je poväčšine na slabšej úrovni, potrebná je ich rekonštrukcia.

Chodníky sú v obci vybudované vo viacerých úsekoch. Potrebná je však ich rekonštrukcia, pričom vhodné by bolo vybudovať aj ďalšie chodníky. Samostatné cyklistické chodníky (určené na cestnú cyklistiku; také, ktoré by boli stavebne oddelené od cestných komunikácií) sa v obci aktuálne nenachádzajú.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na dobrej úrovni. Vybudovaný je verejný vodovod, kanalizácia aj ČOV. Verejnú vodovodnú sieť však bude potrebné rekonštruovať. Obec je plynofikovaná, všetky časti obce sú plne elektrifikované. V Dvoriankach funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný, dostupný je mobilný signál aj internetové pripojenie (aj optické).

Technickú infraštruktúru je však potrebné dobudovať v lokalite, kde sa koncentrujú domy obývané príslušníkmi MRK a kde postupne vznikajú nové domy. V tejto lokalite je zatiaľ dostupný vodovod, plyn, verejné osvetlenie a telekomunikačný operátor. Potrebné je dobudovať tam kanalizáciu a chodník.

Tabuľka 15: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	áno
ČOV	áno
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
optická sieť	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Dvorianok musia za primárnu zdravotnú starostlivosťu poväčšine dochádzať. Ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Dvorianky, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, všeobecného lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia), sa totižto nachádzajú v Parchovanoch a Sečovciach. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách. Pozitívom je, že do obce 2x v týždni prichádza lekár pre dospelých.

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Sečovciach. V Dvoriankach zatiaľ nie je zriadený žiadny Dobrovoľný hasičský zbor. Obec však má k dispozícii hasičskú stanicu. Spomedzi základných služieb je v obci k dispozícii predajňa rozličného tovaru a pohostinské služby. Nenachádza sa tu pošta ani bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Sečovciach.

Tabuľka 16: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2024)

Všeobecný lekár pre dospelých	áno*	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Všeobecný lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	nie
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	nie

Poz.: 2x v týždni na jednu hodinu

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Dvorianky svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Obchodná 177/6 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako neprávny subjekt a jej zriaďovateľom je obec Dvorianky. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2023/2024 ju navštevovalo 24 detí. Popri materskej škole funguje aj školská jedáleň. Žiaci z obce, plniaci si povinnú školskú dochádzku, dochádzajú najmä do Parchovian, Sečoviec, Tušickej Novej Vsi alebo Trebišova. Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti z Dvorianok navštevovať, sa nachádzajú v Sečovciach a v okolitých mestách.

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná niekoľko kultúrno-spoločenských podujatí. Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý slúži na organizáciu rôznych podujatí. Obecná knižnica v obci zriadená nie je. V rámci kultúry pôsobí v Dvoriankach folklórny súbor Parobci z Dvorianok.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V severovýchodnej časti intravilánu je vybudovaný športový areál s tribúnou a sociálnymi zariadeniami (je ich však potrebné rekonštruovať). Pri futbalovom areáli je pre potreby širokej verejnosti vybudované multifunkčné ihrisko a tenisový kurt. Okrem nich je pre obyvateľov obce vybudované aj detské ihrisko s rôznymi preliezkami a prvkami na hranie detí.

Tabuľka 17: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Obecná knižnica	nie	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	áno	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 18: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Parchovany
Pracovisko Finančnej správy	Trebišov
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Sečovce
Okresný súd	Michalovce, pracovisko Trebišov
Okresný úrad	Trebišov
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Sečovce

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne 5 kamier. Tie monitorujú najmä budovy v majetku obce (a im príslušné priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá³ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Dvorianky, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiaženie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Mezopoloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu je relatívne dobrá. Najvýraznejšie ekonomické centrum najbližšie k Dvoriankam predstavuje mesto Košice, ktoré však už pravdepodobne netvorí rádius dennej dochádzky do zamestnania z Dvorianok. Obec však leží v blízkosti spojnice viacerých menších ekonomických centier (okrem Košíc) – a to pri spojnici Košice – Michalovce a Trebišov – Vranov nad Topľou. Tak Michalovce, ako aj Vranov a Trebišov ležia pomerne blízko obce, čo znamená, že obyvateľstvo Dvorianok môže riešiť svoju zamestnanosť práve v týchto menších urbánnych centrách. Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Dvorianky má veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby) s vyšším počtom nových pracovných miest. V blízkosti obce sa však nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti (najmä Krompachy a Spišská Nová Ves; vzdialenejšie sú už Poprad a Levoča), ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Polnohospodárstvo, priemysel a cestovný ruch

Nakoľko leží obec v prevažne poľnohospodárskej krajine, v katastri obce dominujú plochy poľnohospodárskej pôdy. V jej štruktúre výrazne prevláda orná pôda (445 ha) nad trvalými trávnyimi porastmi (74 ha). V poľnohospodárskej výrobe má teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám ornej pôdy pomerne priaznivé podmienky najmä rastlinná poľnohospodárska výroba⁴. V katastri obce hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby.

³ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Zemplína patrí práve do tej chudobnejšej časti.

⁴ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Dvoriankach žiadne priemyselné prevádzky, ani menšie komerčné remeselné dielne, nenachádzajú. Obyvateľstvo obce pracujúce v priemysle dochádza za prácou najmä do Sečoviec a do okolitých miest (Vranov nad Topľou, Trebišov, Michalovce)

Tabuľka 19: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2023; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
445,2	0,0	0,0	37,8	0,0	74,1	557,0
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia		ostatné plochy		Spolu
0,0	14,6	35,1		11,1		60,8
Celková výmera územia						617,8

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Obec Dvorianky leží relatívne ďaleko od atraktívnych prírodných turistických regiónov, ktorými sú najmä národné parky, chránené krajinné oblasti, vodné nádrže a pod. Obec teda z hľadiska pritiažnutia turistov nemá veľmi výhodnú polohu, keďže významné oblasti cestovného ruchu v okolí sú od obce značne vzdialené (resp. – inak povedané – ak chce turista takéto územia navštíviť, v ponuke ubytovania konkurujú Dvoriankam iné obce, ktoré majú pre návštevu území lepšiu východiskovú polohu).

Pomerne vzdialené od obce sú aj pamiatky, ktoré v rámci návštevnosti majú najvyššiu prestíž a význam – kultúrne a prírodné pamiatky, zapísané na Zoznamoch svetového dedičstva UNESCO. Z kultúrnych pamiatok UNESCO sa najbližšie k Dvoriankam nachádzajú najmä drevené kostolíky na severovýchodnom Slovensku a súbor pamiatok UNESCO na Spiši. Aj tieto sú však od obce vzdialené. Hoci turisticky najvýznamnejšie a najviac navštevované lokality cestovného ruchu v rámci Slovenska sú od obce Dvorianky značne vzdialené, v blízkej oblasti Tokaja sa z pohľadu lokalizačných predpokladov rozvoja CR nachádza viacero turisticky zaujímavých lokalít, spojených najmä s pestovaním viniča a vinárstvom.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa takýchto podujatí koná v okolitom regióne viacero (tieto sú však situované najmä do oblasti Tokaja a Košíc, čiastočne však aj do okolitých okresných miest). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) sú teda v okolitom regióne na priemernej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Dvorianky sú zatiaľ na slabšej úrovni. V obci nie je žiadna ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov. Veľmi obmedzená je aj ponuka možností trávenia voľného času. Na druhej strane, obec má k dispozícii pomerne širokú športovú infraštruktúru, ktorú je však potrebné rekonštruovať. Zároveň je v obci dostupný aj rybník na športové rybárstvo. Len táto infraštruktúra však výraznejší rozvoj cestovného ruchu v obci pravdepodobne nezabezpečí. V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno teda skonštatovať, že cestovný ruch v obci Dvorianky nebude v blízkej budúcnosti odvetvím, ktoré by pre jej obyvateľov zabezpečovalo príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

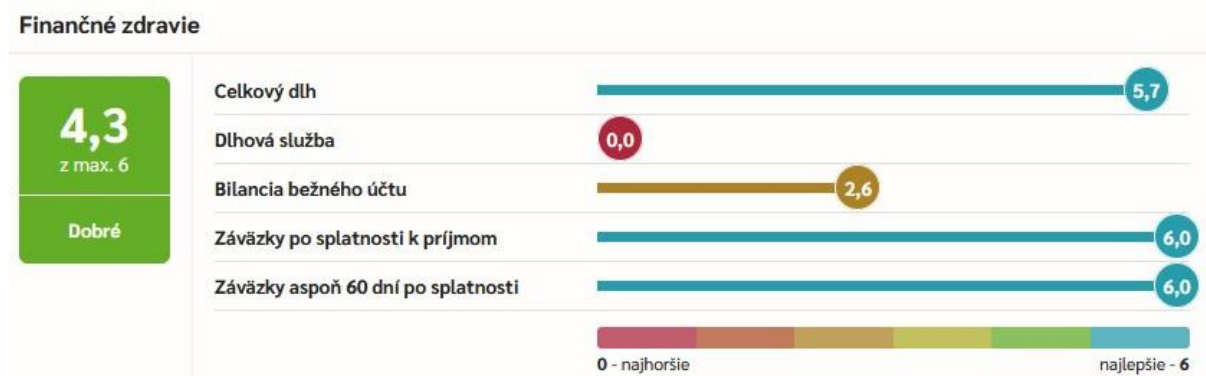
- výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- podieľ na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Ako ukazuje nasledujúci obrázok, obec Dvorianky má dobré finančné zdravie. Ide o hodnotenie spoločnosti INEKO, ktorá na základe rôznych kritérií vypočítava finančné zdravie jednotlivých slovenských samospráv. Obec Dvorianky získala 4,3 bodu zo 6 možných. Finančné zdravie samosprávy je za obdobie kalendárneho roku 2022 (novšie dáta zatiaľ k dispozícii nie sú).

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Dvorianky

Zdroj: www.hospodarenieobci.sk

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Dvorianky je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Dvorianky predstavujú mestá Trebišov (2a. skupina centier osídlenia) a Sečovce (4. skupina centier osídlenia).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice dvomi smermi – severoslovenským dopravným koridorom (cez Žilinu, Poprad a Prešov) a juhoslovenským dopravným koridorom (cez Nitru, Zvolen, Lučenec a Rožňavu). Obec Dvorianky teda na žiadnej časti tejto najvýznamnejšej osi neleží a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Dvorianky).

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Trebišov by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti

Trebišova smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Ďalším rozvojovým impulzom, ktorý by mohol prísť z vonkajšieho prostredia, je (najmä finančná) pomoc vlády pre najmenej rozvinuté okresy, poskytovaná v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov (NRO). Jedným z týchto NRO je aj okres Trebišov. Podpora v rámci NRO má smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamena nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju obce Dvorianky).

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpalo Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

▶ PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
▶ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
▶ PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

▶ Interreg VI-A Slovensko - Česko	85 323 597 EUR
▶ Interreg VI-A Slovensko - Rakúsko	55 500 000 EUR
▶ Interreg VI-A Poľsko - Slovensko	129 839 952 EUR
▶ Interreg VI-A Maďarsko - Slovensko	129 000 000 EUR
▶ Interreg NEXT HU - SK - RO - UA	66 092 505 EUR
▶ Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
▶ Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj obce Dvorianky a ktorý je potrebné nutne riešiť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor neovplyvňuje len obec, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m. takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými obdobiami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 1 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva , emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 2 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• dobrá úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • trend rastu počtu obyvateľov • pozitívny vývoj prirodzeného a najmä migračného pohybu obyvateľstva • pomerne dobrá kvalita domového a bytového fondu • vybudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, ČOV) • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • dobré finančné hospodárenie obce • zrealizovaný projekt pozemkových úprav	• problém s občasnými záplavami v lokalite vodojemu • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • starnutie obyvateľstva • vyššia miera nezamestnanosti • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabšia kvalita miestnych komunikácií a chodníkov • nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makropolohová atraktivita územia • málo rozvinutá miestna hospodárska základňa • nevýhodná poloha obce pomerne ďaleko od centier zamestnanosti (urbánnych centier) • slabšie predpoklady rozvoja cestovného ruchu
Príležitosti	Ohrozenia
• príprava lokalít pre rozvoj IBV a HBV • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení (aj externými inštitúciami) • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných zdrojov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- zrealizovaný projekt komplexných pozemkových úprav
- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja hromadnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu slabej ponuky pracovných miest (v porovnaní s mestami)
- nízky potenciál pre prilákanie investícií znamenajúcich tvorbu väčšieho počtu pracovných miest (napr. do priemyselnej výroby, veľkoskladov a logistiky a pod.) – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúry má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie takýchto investícií
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov.

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dvorianky na roky 2024-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerieť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Dvorianky:

Obec Dvorianky je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Dvorianky na roky 2024-2030. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zdefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období (2021-2027) nastávajú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Dvorianky** leží v Košickom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko**.

Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) na území Košického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: Vstupná správa pre spracovanie PHSR Košického kraja

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**⁵, zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)⁶ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

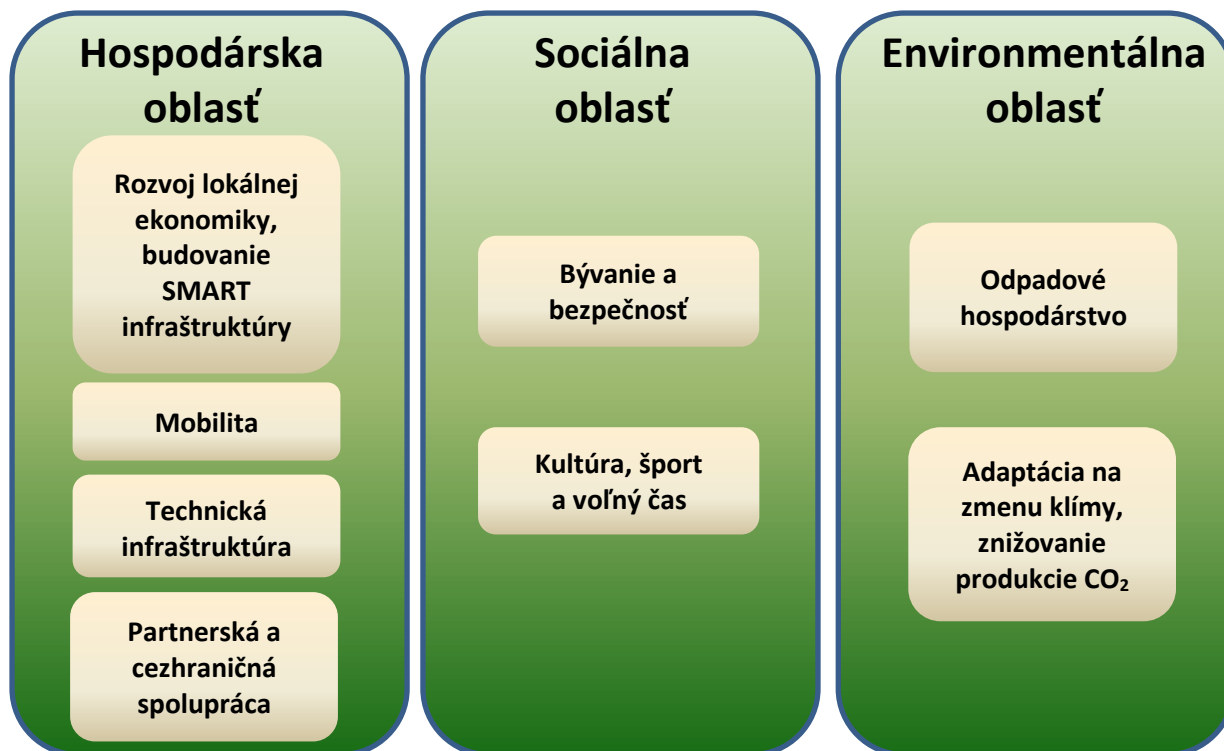
Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

⁵ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

⁶ v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Dvorianky stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov), technická infraštruktúra (obnova technickej vybavenosti obce) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca taktiež zo 4 rozvojových priorít: bývanie a bezpečnosť (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV, výstavba nájomných bytov, prevencia kriminality) a kultúra, šport a voľný čas (rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂ (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, realizácia protipovodňových opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude obec naplňať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 3 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Dvorianky je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Hlavný cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	• Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry • Mobilita • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca	• Bývanie a bezpečnosť • Kultúra, šport a voľný čas	• Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality 2.3 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.4 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE 3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projektové zámery na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projektové zámery, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom „**projektový zámer**“.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných investičných balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHSR VÚC Košice**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko (**IUS SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 4 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projektový zámer
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov Dvorianok hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód
1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie nového územného plánu - spracovanie novej územnoplánovacej dokumentácie, reflektujúcej zmenu podmienok a nové potreby obce
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia miestnych komunikácií a mostov - obnova poškodeného povrchu miestnych komunikácií - obnova obecných mostov - obnova lávky Proj. zámer 1.3.2: Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových chodníkov v obci - obnova poškodených chodníkov - vybudovanie chodníkov pre peších na miestach, kde to lokálne územno-technické pomery dovoľujú Proj. zámer 1.3.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúl, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod.

	Proj. zámer 1.3.4: Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci - vybudovanie zastrešených priestorov, vrátane terénnych úprav Proj. zámer 1.3.5: Rekonštrukcia rigolov - obnova existujúcich rigolov popri komunikáciách, ich prehĺbenie, úprava brehov, obnova priepustov
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Proj. zámer 1.4.1: Rekonštrukcia existujúceho vodovodu, rozšírenie vodovodu a kanalizácie do lokalít, kde chýba - oprava existujúceho vodovodu - osadenie nového vodovodného potrubia v lokalitách, kde zatiaľ vybudovaný nebol Proj. zámer 1.4.2: Poskytovanie súčinnosti pri rekonštrukcii plynovodu v obci - poskytovanie rôznej podpory v prospech externého subjektu pri rekonštrukcii rozvodov plynu
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	Proj. zámer 2.1.1: Príprava lokality IBV na výstavbu rodinných domov - vysporiadanie vlastníckych práv, príprava vhodných parciel - vybudovanie inžinierskych sietí Proj. zámer 2.1.2: Výstavba nájomných bytov - výstavba nového bytového domu s 10 nájomnými bytmi pre obyvateľov obce
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality	Proj. zámer 2.2.1: Rekonštrukcia a rozšírenie kamerového systému - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky - výmena existujúcich kamier

2.3 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času	Proj. zámer 2.3.1: Rekonštrukcia športového areálu - obnova budovy šatní, rekonštrukcia tribúny - úprava oplotenia, zelene a pod. Proj. zámer 2.3.2: Výstavba detského, workoutového a hokejbalového ihriska - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových a voľnočasových aktivít - osadenie preliezok, hojdačiek a ďalších prvkov na hranie detí
2.4 Podpora spoločenského a kultúrneho života	Proj. zámer 2.4.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov - implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov - obstaranie príslušnej komunálnej techniky na prevádzku zberného dvora (traktor, nakladače, kontajnery a pod.) Proj. zámer 3.1.3: Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (vrátane kuchynského odpadu) pochádzajúceho z Dvorianok (tzv. obecné kompostovisko) - obstaranie potrebných zariadení na prevádzkovanie malej kompostárne (napr. traktor, kontajnery, hygienizačná stanica, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO a pod.)

3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko a pod.
3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách - realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zatepľovanie budov, výmena kotlov a pod.) Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia Proj. zámer 3.3.4: Komplexná obnova budovy hasičskej zbrojnice, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia

	Proj. zámer 3.3.5: Komplexná obnova budovy Domu smútku, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia
3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení - realizácia celého komplexu vzájomne prepojených aktivít zameraných na elimináciu prípadných povodní, zadržiavanie vody krajine, zvyšovanie biodiverzity a pod.

Zdroj: Obecný úrad Dvorianky, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2024, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2027 a 2030.

Formulár 5 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2024	2027	2030
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	1	2
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
Výsledok	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	2	4
Výsledok	Obstaraný nový územný plán	OcÚ	spis	0	1	1
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výsledok	Zrekonštr. miestne komunikácie	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Zrekonštr. mosty	OcÚ	počet	0	1	2
Výsledok	Zrekonštr. lávky	OcÚ	počet	0	1	1
Výsledok	Novo vybudované chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1

Výsledok	Zrekonštr. chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná doplnková infraštruktúra pri cyklistických chodníkoch	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Zrekonštruované autobusové zastávky	OcÚ	počet	0	4	4
Výsledok	Obnovené rigoly	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Dobudovaná vodovodná a kanalizačná sieť	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Zrekonštr. vodovodná sieť	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. plynovod	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	2	4
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Vytvorené nové parcely pre výstavbu RD	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výsledok	Novo vybudované nájomné byty	OcÚ	počet	0	0	10
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	5	15	15
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	20	40
Opatrenie 2.3. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výsledok	Zrekonštr. športový areál	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Vybudované nové ihriská	OcÚ	počet	0	3	3
Opatrenie 2.4. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						

Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	5	6	7
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	1	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výsledok	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia na zberný dvor	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia pre malú kompostáreň	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	50	65	75
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
Výsledok	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltické panely na obecných budovách	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Obnovená budova kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Obnovená budova hasičskej zbrojnice	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Obnovená budova Domu smútku	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%	0	30	60
Opatrenie 3.4. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výsledok	Zrealizované protipovodňové a vodozádržné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad Dvorianky, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 6 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: ROZVOJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY, BUDOVANIE SMART INFRAŠTRUKTÚRY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2024 priebežne	2,00	obec
Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2024 priebežne	1,00	obec, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2024 priebežne	3,00	obec, firmy
Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2024 priebežne	0,50	obec
Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie nového územného plánu	2024-2028	25,00	obec
PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.3: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia miestnych komunikácií a mostov	2024-2030	300,00	obec
Proj. zámer 1.3.2: Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových chodníkov v obci	2024-2030	150,00	obec

Proj. zámer 1.3.3: Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2025-2028	400,00	obec, VÚC
Proj. zámer 1.3.4: Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci	2025-2027	20,00	obec
Proj. zámer 1.3.5: Rekonštrukcia rigolov	2025-2027	15,00	obec, VÚC, štát
PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.4: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Proj. zámer 1.4.1: Rekonštrukcia existujúceho vodovodu, rozšírenie vodovodu a kanalizácie do lokalít, kde chýba	2024-2030	300,00	obec, VVS, a.s.
Proj. zámer 1.4.2: Poskytovanie súčinnosti pri rekonštrukcii plynovodu v obci	2024-2025	0,00	SPP, a.s.
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.5: Spolupráca s partnerskými obcami			
Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2024 priebežne	4,00	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: BÝVANIE A BEZPEČNOSŤ			
Opatrenie 2.1: Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Proj. zámer 2.1.1: Príprava lokality IBV na výstavbu rodinných domov	2026-2030	300,00	obec, partneri
Proj. zámer 2.1.2: Výstavba nájomných bytov	2026-2030	1 200,00	obec
Opatrenie 2.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality			
Proj. zámer 2.2.1: Rekonštrukcia a rozšírenie kamerového systému	2025-2026	20,00	obec
PRIORITA: KULTÚRA, ŠPORT A VOĽNÝ ČAS			
Opatrenie 2.3: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Proj. zámer 2.3.1: Rekonštrukcia športového areálu	2027-2029	500,00	obec
Proj. zámer 2.3.2: Výstavba detského, workoutového a hokejbalového ihriska	2025-2027	300,00	obec
Opatrenie 2.4: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Proj. zámer 2.4.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2024 priebežne	40,00	obec
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve	2024-2025	5,00	obec
Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2025-2027	300,00	obec

Proj. zámer 3.1.3: Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2025-2027	180,00	obec
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKCIE CO₂			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	2024-2030	120,00	obec
Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	2025-2028	80,00	obec
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov	2025-2028	100,00	obec
Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách	2024-2030	80,00	obec
Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2024-2026	770,00	obec
Proj. zámer 3.3.4: Komplexná obnova budovy hasičskej zbrojnice, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2024-2025	230,00	obec
Proj. zámer 3.3.5: Komplexná obnova budovy Domu smútku, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2027-2028	200,00	obec
Opatrenie 3.4: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2024-2030	150,00	obec, štát

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zámery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zámery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétného projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 7 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2024-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2026	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2027	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2024-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektových zámeroch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektového zámeru. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektových zámerov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projektové zábery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a projektových zámerov, uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHSR je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 8 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok							Spolu (tis. €)
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	4,00	152,90	256,00	380,10	265,50	109,20	53,30	1 221,00
Sociálna	4,00	111,00	169,00	1 199,00	596,00	244,00	37,00	2 360,00
Environmentálna	28,00	874,00	612,00	425,00	223,00	44,00	9,00	2 215,00
SPOLU (tis. €)	36,00	1 137,90	1 037,00	2 004,10	1 084,50	397,20	99,30	5 796,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tomu-ktorému projektovému zámeru (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 9 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	3,00		2,00		1,00	3,00		
Opatrenie 1.2	29,00		12,00		17,00	29,00		
Opatrenie 1.3	885,00	722,50	95,00		67,50	885,00		
Opatrenie 1.4	300,00		90,00		10,00	100,00	200,00	
Opatrenie 1.5	4,00			2,00	2,00	4,00		
Opatrenie 2.1	1 500,00		1 320,00		80,00	1 400,00	100,00	
Opatrenie 2.2	20,00		18,00		2,00	20,00		
Opatrenie 2.3	800,00	680,00	80,00		40,00	800,00		
Opatrenie 2.4	40,00			8,00	32,00	40,00		
Opatrenie 3.1	485,00		456,00		29,00	485,00		
Opatrenie 3.2	200,00	170,00	20,00		10,00	200,00		
Opatrenie 3.3	1 380,00	1 173,00	138,00		69,00	1 380,00		
Opatrenie 3.4	150,00	127,50	15,00		7,50	150,00		
SPOLU	5 796,00	2 873,00	2 246,00	10,00	367,00	5 496,00	300,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zábery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár 10 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska oblasť					1 221,00 €	1 021,00 €	298,50 €	722,50 €	200,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2024-2030	2,00 €	2,00 €	2,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2024-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2024-2030	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2024-2030	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
	1.2.3 Obstaranie nového územného plánu		legislatíva prispôsobená potrebám obce	2024-2028	25,00 €	25,00 €	25,00 €					

Opat. 1.3	1.3.1 Modernizácia miestnych komunikácií a mostov	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2024-2030	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	1.3.2 Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových chodníkov v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2024-2030	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	1.3.3 Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	vyšší počet turistov v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2025-2028	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	1.3.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšený komfort a bezpečnosť ľudí pri čakaní na autobusový spoj	2025-2027	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
	1.3.5 Rekonštrukcia rigolov	2112 - Miestne komunikácie	lepšie odvádzanie dažďových vôd z územia obce	2025-2027	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Rekonštrukcia existujúceho vodovodu, rozšírenie vodovodu a kanalizácie do lokalít, kde chýba	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	vodovodná a kanalizačná sieť dostupná v celej obci; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2024-2030	300,00 €	100,00 €	100,00 €	200,00 €				
	1.4.2 Poskytovanie súčinnosti pri rekonštrukcii plynovodu v obci	2221 - Miestne plynovody	spoľahlivá dodávka plynu	2024-2025	0,00 €	0,00 €	0,00 €					
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		2 podporené partnerské projekty	2024-2030	4,00 €	4,00 €	4,00 €					
II. Sociálna oblasť					2 360,00 €	2 260,00 €	1 580,00 €	680,00 €	100,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Opat. 2.1	2.1.1 Príprava lokality IBV na výstavbu rodinných domov		lokalita kompletne pripravená na výstavbu RD	2026-2030	300,00 €	200,00 €	200,00 €		100,00 €			
	2.1.2 Výstavba nájomných bytov	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	10 nových nájomných bytov	2026-2030	1 200,00 €	1 200,00 €	1 200,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 Rekonštrukcia a rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	10 nových kamier; vyššia bezpečnosť obyvateľov, lepšia ochrana majetku	2025-2026	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
Opat. 2.3	2.3.1 Rekonštrukcia športového areálu	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2027-2029	500,00 €	500,00 €	75,00 €	425,00 €				
	2.3.2 Výstavba detského, workoutového a hokejbalového ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025-2027	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
Opat. 2.4	2.4.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2024-2030	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
III. Environmentálna oblasť					2 215,00 €	2 215,00 €	744,50 €	1 470,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
	3.1.2 Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2025-2027	300,00 €	300,00 €	300,00 €					
	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov; nižší objem BRKO ukladaných na skládky odpadov	2025-2027	180,00 €	180,00 €	180,00 €					

Opat. 3.2	3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň	2024-2030	120,00 €	120,00 €	18,00 €	102,00 €				
	3.2.2 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		realizované dodatočné adaptačné opatrenia	2025-2028	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
Opat. 3.3	3.3.1 Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2025-2028	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2024-2030	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
	3.3.3 Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí	2024-2026	770,00 €	770,00 €	115,50 €	654,50 €				
	3.3.4 Komplexná obnova budovy hasičskej zbrojnice, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitné podmienky na ochranu pred požiarom	2024-2025	230,00 €	230,00 €	34,50 €	195,50 €				
	3.3.5 Komplexná obnova budovy Domu smútku, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dôstojné podmienky na rozlúčky so zosnulými	2027-2028	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				

Opat. 3.4	3.4.1 Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2152 - Priehrady	žiadne škody na životoch a majetku v dôsledku povodní	2024-2030	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
Celkom					5 796,00 €	5 496,00 €	2 623,00 €	2 873,00 €	300,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: Obecný úrad Dvorianky, vlastné spracovanie

Systém hodnotenia a zaradovania projektových zámerov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projektové zábery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projektové zábery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projektové zábery s oporou vo VZN obce, projektové zábery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zábery s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projektové zábery s ukončeným procesom verejného obstarávania), projektové zábery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zábery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projektové zábery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projektové zábery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 11 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projektové zábery
1	Najvyššia	a) projektové zábery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projektové zábery riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.2.3;
2	Vysoká	a) projektové zábery s oporou vo VZN obce b) projektové zábery s právoplatným stavebným povolením c) projektové zábery MAS d) projektové zábery OOCR e) projektové zábery miestnych rozvojových organizácií f) projektové zábery s vysokou podporou obyvateľov g) projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.1; 1.3.2; 1.3.4; 1.3.5; 1.4.1; 2.2.1; 2.3.1; 2.3.2; 2.4.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.2.1; 3.2.2; 3.3.1; 3.3.2; 3.3.3; 3.3.4; 3.3.5; 3.4.1;
3	Stredná	projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.3; 1.4.2; 1.5.1; 2.1.1; 2.1.2;
4	Nízka	projektové zábery v štádiu zámerov / úvah	1.1.1;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 12 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	Názov dokumentu: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dvorianky na roky 2024-2030 Štruktúra dokumentu: dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	Forma a obdobie spracovania: spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na v lete 2024. Riadiaci tím: riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania. Účasť verejnosti a komunikácia s ňou: verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. Autor dokumentu: RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk Náklady na spracovanie: z rozpočtu obce.
Prerokovanie	Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa: 27.11.2024.
Schválenie	Návrh na uznesenie zastupiteľstva: „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dvorianky na roky 2024-2030“.

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

PHSR Košického samosprávneho kraja 2022-2030

MŽP (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Dvorianky

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://envirozataze.enviroportal.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	MŽP	Ministerstvo životného prostredia
AZE	Alternatívne zdroje energie	NFP	Nenávratný finančný príspevok
b.j.	Bytové jednotky	NN	Nízke napätie
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NPR	Národná prírodná rezervácia
CDB	Cestná databanka	OcÚ	Obecný úrad
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	o. i.	Okrem iného
CR	Cestovný ruch	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
ČOV	Čistička odpadových vôd	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PA	Povodňová aktivita
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PP	Prírodná pamiatka
EIB	Európska investičná banka	PR	Prírodná rezervácia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KSK	Košický samosprávny kraj	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MAS	Miestna akčná skupina	TTP	Trvalé trávne porasty
MOK	Maloobjemový kontajner	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MRK	Marginalizované rómske komunity	VÚC	Vyšší územný celok
MSP	Malí a strední podnikatelia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy

Mapa 1: Poloha obce Dvorianky - širšie vzťahy.....	3
Mapa 2: Poloha obce Dvorianky voči susediacim obciam.....	4

Tabuľky

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	9
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	10
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	12
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	16
Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	17
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	17
Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v obci	19
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2023	19
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2023)	21
Tabuľka 10: Počet domov podľa typu domu	22
Tabuľka 11: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	22
Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	22
Tabuľka 13: Byty podľa obytných miestností	23
Tabuľka 14: Domy podľa obdobia výstavby	23
Tabuľka 15: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	24
Tabuľka 16: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2024)	24
Tabuľka 17: Infraštruktúra kultúry a športu	25
Tabuľka 18: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	25
Tabuľka 19: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2023; v ha)	27

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Dvorianky	13
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023.....	14
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023	14
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2014-2023.....	15
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2023	16
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	18
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2014-2023 (k 31.12.)	19
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2023	20
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2023	21

Obrázky

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Dvorianky	28
Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	31
Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	31
Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) na území Košického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027	39

Formuláre

Formulár 1 (A8): STEEP analýza	33
Formulár 2 (A10): SWOT analýza.....	34
Formulár 3 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	42
Formulár 4 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí.....	44
Formulár 5 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR.....	50
Formulár 6 (R1): Akčný plán	54
Formulár 7 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	58
Formulár 8 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	60
Formulár 9 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	61
Formulár 10 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	62
Formulár 11 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektových zámerov	67
Formulár 12 (Z1): Schválenie PHSR	68